

Vechten voor je leven – les 1

In de arena

Opdracht 1

In de film 'Het houten zwaard' zie je dat de man op 3 momenten moet vechten om in leven te blijven.

Schrijf per moment op waar er wordt gevochten? Met welk doel wordt er gevochten?
En of er sprake is van **dwang** of **vrije keuze**?

	Waar?	Doel?	Dwang of vrije keuze
1 ^e			
2 ^e			
3 ^e			

Opdracht 2

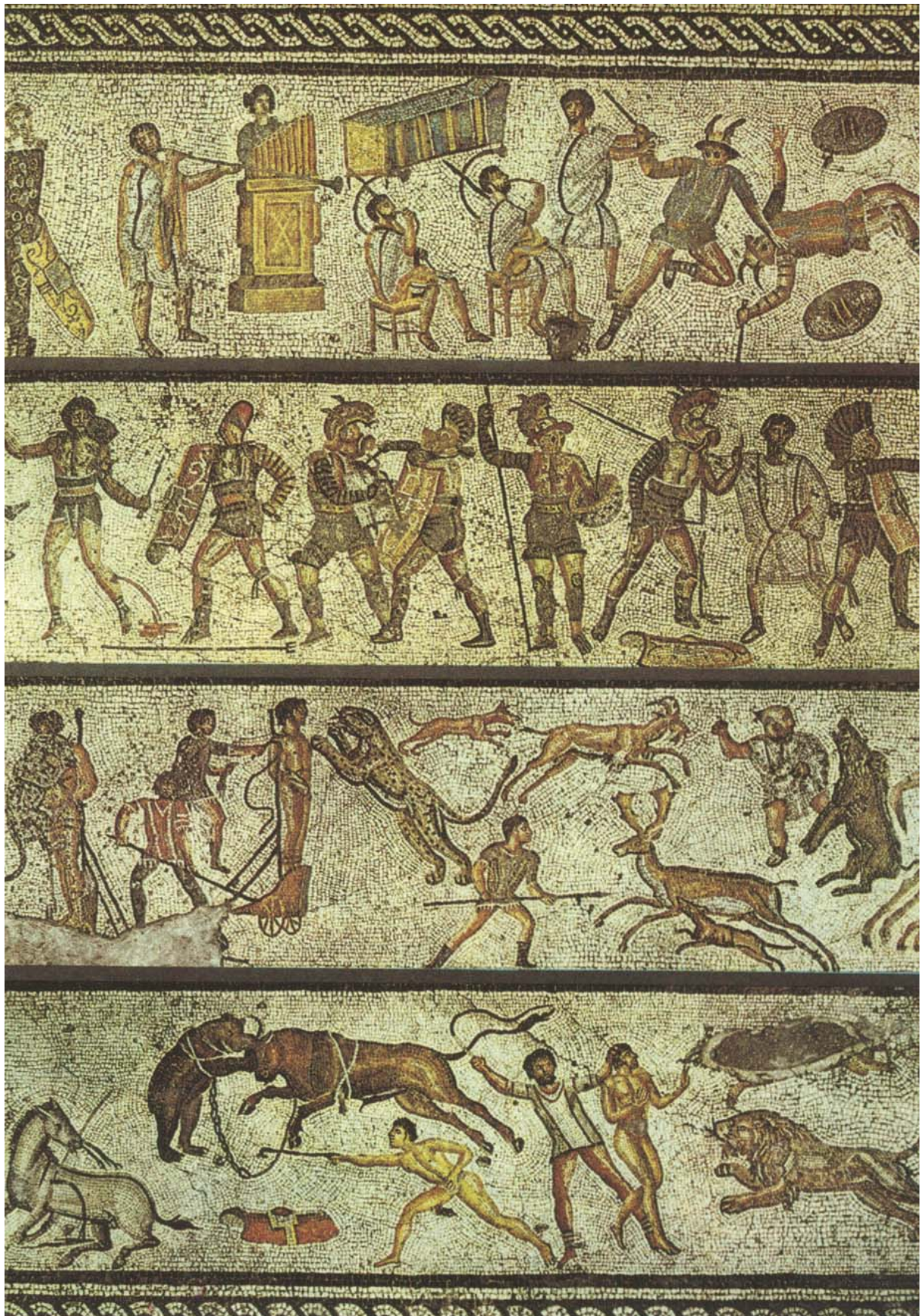
De meest voorkomende soorten Gladiatoren

Er waren vele soorten **gladiatoren**, maar het meest kwamen de *Thraciër* en de *Galliër* voor. De oudste soorten gladiatoren dragen de naam van een volk: de Samniet en de Galliërs. Hun **uitrusting** bestond uit dezelfde **wapens** als die waarmee de Samnieten en Galliërs in hun oorlogen met de Romeinen gewoonlijk vochten.

- De *Samniet* droeg een helm met pluim en een vizier, een beenplaat aan zijn linkerbeen tot aan zijn dij, een groot schild en een kort zwaard.
- De *Galliër* had een steekzwaard (*gladius*), een langwerpige schild en een helm.
- De *Thraciër* had een vrij klein kromzwaard (*sica*), een klein rond (soms vierkant) schild en lage beenplaten.
- De *Retiarius* ('netvechter') had een groot net (*rete*) met een doorsnee van 3 m., een drietand en een dolk. Hij had alleen bescherming om zijn linkerarm en -schouder. Vaak droeg hij ook een bronzen beschermingsplaat (*galerus*) van zijn nek tot linkerelleboog.
- De *Secutor* had een langwerpige schild en een steekzwaard. Opvallend was zijn eivormige helm zonder rand en met een metalen kam, waarschijnlijk zo ontworpen om minder makkelijk in het net van een retiarius vast te haken.
- Een *Laquearius* vocht met een lasso.
- Een *Bestarius* was een gladiator die tegen de dieren vocht.

De Romeinen maakten mooie afbeeldingen in hun mozaïekentegelvloeren. Bekijk de afbeelding van de tegelvloer die werd opgegraven in Villa Dar Duc Ammera bij Leptis Magna (Noord-Afrika, Tunesië).

- A. Omcirkel de verschillende gladiatoren die je herkent op de mozaïekentegelvloer en schrijf erbij welke gladiator het is.

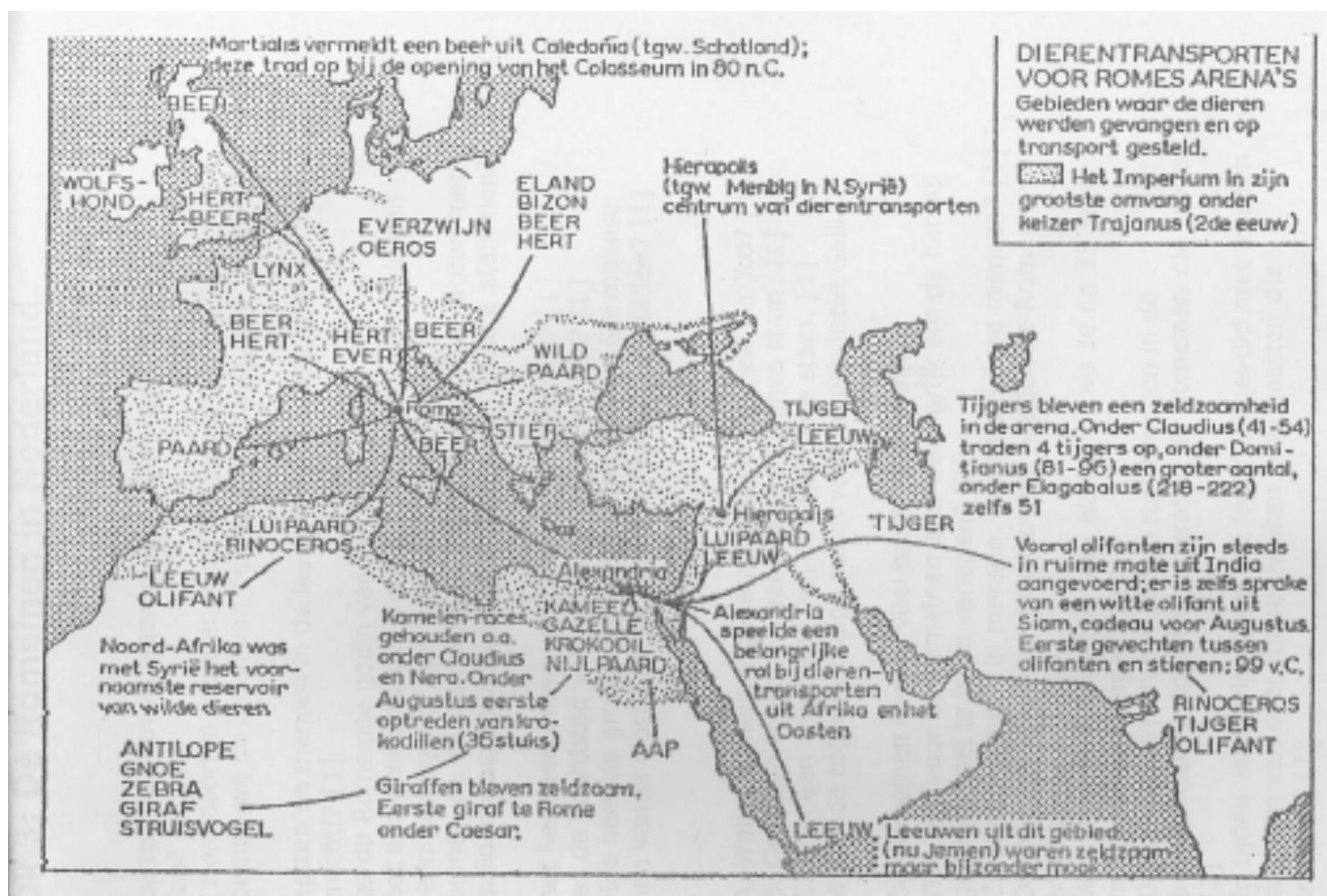
Bron 1 Villa Dar Duc Ammera bij Leptis Magna (Noord-Afrika, Tunesië).

- B. Twee (soorten) gladiatoren zie je niet op deze tegelvloer. Verander de 2 tekeningen van de Romeinse man zo, dat hij eruit ziet als deze 2 gladiatoren. Schrijf hun namen onder de tekeningen.

In de Romeinse tijd vonden ook jachtshows plaats, waarbij op één dag wel 5000 dieren tegelijk in de arena gebracht werden.

- C. Op de tegelvloer zie je ook verschillende dieren afgebeeld. Kleur de namen van de dieren die je herkent op de kaart '**Dierentransporten** voor Romes arena. Kleur ook de **route** naar Rome..

Bron 2 Dierentransporten voor Romes arena

- D. Uit welke huidige landen/gebieden kwamen deze dieren? En hoe kwamen deze dieren uiteindelijk in de arena in Rome? Vul voor 4 diersoorten het onderstaande schema in.

Diersoort	2 Gebieden waar de dieren vandaan kwamen	Transportmiddel	Hoe lang duurt de reis?

Snelheid: Lopen max. 25 km/dag, rijden max. 30 km/dag, varen/zeilen max. 10 km/uur

- E. Krokodillen en nijlpaarden zagen de Romeinen regelmatig in de arena. Welke dieren zagen zij maar zeldzaam? Zoek de namen van 3 zeldzame diersoorten. Gebruik hiervoor de informatie bij de kaart 'Dierentransporten voor Rome's arena's'

Opdracht 3

De gladiatoren waren niet de enige mensen die in de arena voor hun leven vochten. Lees bron 3.

Toen de stad Lugdunum (Lyon) in 177 werd getroffen door een pestepidemie, werden de christenen al snel als schuldigen aangewezen. Met volledige instemming van de keizer

werden ze door soldaten afgevoerd naar de grote arena van de stad en daar veroordeeld tot de wilde dieren – damnatio ad bestia. In de arena werden ze verscheurd en verslonden door leeuwen en tijgers in het voorprogramma van de echte voorstelling, de gladiatorengevechten. Toen de pestepidemie voorbij was, werden de christenen zelfs gepromoveerd tot hoofdact en een dag lang onder de ogen van een uitzinnige mensenmassa gefolterd.

Bron 3 www.Historianet.nl / Christenen-in-de-arena-mishandeld

Vergelijk de situatie tussen de Gladiatoren en de christenen.

- A. Waarom is er bij de christenen sprake van een **ongelijke strijd**?
- B. Bedenk bij het schilderij van Gerome een passend onderschrift of gebruik tekstballon. Plak de afbeelding van het schilderij en het onderschrift / tekstballonnen op de muurkrant.

Bron 3 Jean-Léon Gérôme (1824–1904), *de Christelijke martelaren, het laatste gebed*.

Vechten voor je leven – les 2

Arm & rijk, slavernij

In de vorige les hebben we de film "Het houten zwaard" gekeken, waarin je een gladiator zag die moest vechten voor zijn leven. Vechten voor je leven kun je ook figuurlijk opvatten. Iedere dag zijn er mensen die voor hun leven moeten vechten, niet in een arena, maar in hun eigen huis, als ze dat al hebben.

Opdracht 1

Maak een woordveld rondom de termen "arm en rijk" en maak een woordveld rondom de term "**discriminatie**". Lees ook de 'achtergrondinformatie'.

Bron: www.welzijnsschakels.be

Bron: dwa.rnw.nl

Achtergrondinformatie

Miljoenen mensen vechten elke dag voor hun leven tegen de **armoede**. Misschien kun je wel een paar landen opnoemen die dagelijks in het nieuws zijn vanwege **armoede**, misschien hoeft je het niet eens zo ver van huis te zoeken en heb je de laatste tijd veel gehoord over de "voedselbank". Deze organisatie zorgt ervoor dat 30.000 gezinnen wekelijks een pakket eten krijgen.

Vechten voor je leven kan ook, omdat je vanwege je afkomst slecht behandeld wordt. Denk maar aan de slaven in de Verenigde Staten in de 19e eeuw. Als je terugkijkt in

de geschiedenis, zie je dat het begrip **slavernij** al duizenden jaren oud is. De oude Egyptenaren hadden al slaven, net als de Romeinen en later de plantagehouders. Ook het verschil tussen arm en rijk is niet nieuw, denk maar eens terug aan onze standenmaatschappij in de middeleeuwen en ook in Frankrijk in de 18e eeuw werden bepaalde bevolkingsgroepen achtergesteld.

Opdracht 2

Aan jullie de taak om eens te kijken hoe het nu zit met de verschillen en overeenkomsten in verschillende gebieden en tijden! Er zijn 4 deelopdrachten en je gaat met je groepje deze les een van die deelopdrachten uitwerken. 2 Onderwerpen zullen door 2 groepjes worden uitgevoerd.

Maak gebruik van de "Wie, wat waar schijf" (bron Mundo) om tot goede vragen te komen, waar je op gaat antwoorden.

Het product van deze les is een deel van een muurkrant die na de laatste les uit deze lessencyclus tijdens een tentoonstelling door jullie wordt bekeken en besproken.

Aan het eind van deze les evalueren we de les op de volgende punten:

Hoe ben je te werk gegaan?

Hoe zijn de taken verdeeld?

Hoe verliep de samenwerking?

Kon je gemakkelijk aan informatie komen?

Wat lukte goed?

Wat vond je moeilijk?

Ben je tevreden over je product?

Deelopdracht 1 Onderzoek hoe het HPI in de wereld zich verhoudt tot het BNP.

Bronnen die je hiervoor kunt gebruiken zijn:

http://www.schooltv.nl/beeldbank/clip/20051031_verschil01

http://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_landen_naar_bnp

http://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_landen_naar_bbp_per_hoofd_van_de_bevolking

Als je andere bronnen gebruikt, moet je die vermelden.

Bron: Mundo 1KGT schrift thema 6 arm en rijk

Gebruik de kaart waarop de **geluksfactoren** zijn aangegeven, trek op overtrekpapier de kaart over en geef dan aan in welke landen het **BNP** hoog, gemiddeld en laag is.

Als je nu deze 2 wereldkaarten op elkaar legt, kun je zien waar het **BNP** en de **happyindex** allebei hoog zijn of laag zijn of waar het een hoog is en het ander laag. Trek daarna je conclusies.

Deelopdracht 2 Onderzoek hoe het nu (2014) in Nederland is met de armoede.

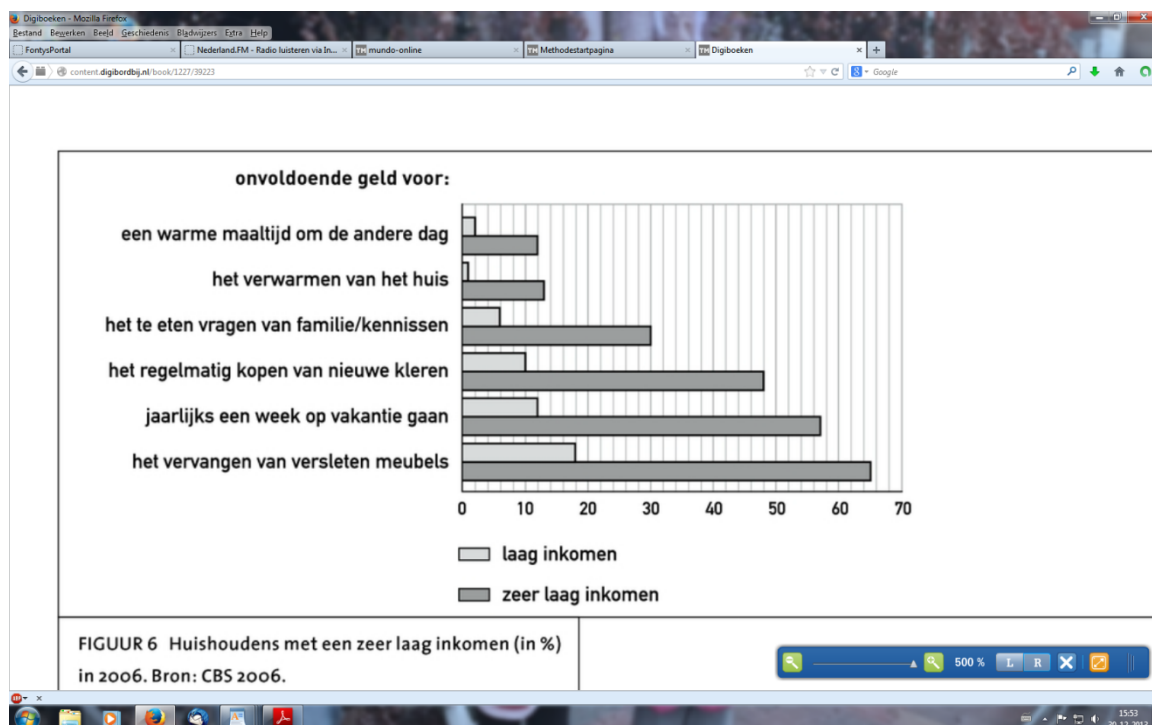
Bronnen die je hiervoor kunt gebruiken zijn:

http://www.schooltv.nl/beeldbank/clip/20070829_voedselbank01

<http://www.voedselbankennederland.nl/nl/voorlichting/informatie.html>

<http://www.nrc.nl/nieuws/2012/12/06/armoede-in-nederland-stijgt-sterk/>

<http://www.schooltv.nl/eigenwijzer/project/236947/focus-op-de-maatschappij/2157348/maatschappijleer/item/1401034/armoede-in-nederland/>

Bron: Mundo 1KGT schrift thema 6 arm en rijk

Als je andere bronnen gebruikt, moet je ze vermelden.

Presenteer wat je hebt gevonden op een A3 vel met schematisch de informatie en daarnaast relevante afbeeldingen en geef ook antwoord op de vraag: "Hoe moeten mensen die op dit moment leven onder de armoedegrens vechten voor hun leven?"

Deelopdracht 3 Onderzoek in de tijdvakken 1-10 wat je kunt vinden over het verschil in armoede en rijkdom.

Bronnen die je hiervoor kunt gebruiken zijn:

http://www.maandvandegegeschiedenis.nl/search?q_mm=arm+en+rijk
(Bron geschiedenisplein.nl)

Als je andere bronnen gebruikt, moet je ze vermelden.

Probeer in minimaal 3 tijdvakken aanwijzingen te geven voor grote verschillen tussen arm en rijk. Zet je bevindingen in een schema, probeer relevante afbeeldingen er bij te zoeken.

- A. Geef aan hoe zich dat openbaarde.
- B. Waarom is er in dat tijdvak verschil tussen arm en rijk?
- C. Beschrijf verandering en continuïteit wat betreft de verschillen tussen arm en rijk in de tijdvakken.
- D. Hoe moesten de armen uit de verschillende tijdvakken vechten voor hun leven?

Bron: www.TimeRime.com

Deelopdracht 4 Onderzoek in de tijdvakken 1-10 wat je kunt vinden over slavernij/ achterstellen van bevolkingsgroepen.

Bronnen die je kunt gebruiken zijn:

http://www.schooltv.nl/beeldbank/clip/20111123_nieuwewereld01

<http://www.schooltv.nl/beeldbank/project/3502168/de-slavernij/3502173/home/?q=&offset=0&max=10>

Als je andere bronnen gebruikt, moet je ze vermelden.

De Bataaf uit de film "het houten zwaard" werd gevangen en als slaaf gevangen genomen. Niet alleen de Romeinen hadden slaven, ook in andere gebieden en andere tijden werden mens als slaaf gehouden.

Probeer in minimaal 3 tijdvakken aanwijzingen voor **slavernij**/ achterstelling van bevolkingsgroepen te vinden.

- A. Geef aan waar en in welk tijdvak **slavernij**/ achterstelling van bevolkingsgroepen was.
- B. Waarom was er **slavernij**/ werd een bevolkingsgroep achtergesteld?
- C. Beschrijf verandering en continuïteit wat betreft **slavernij**/ achterstelling in de tijdvakken.
- D. Hoe moeten de slaven/ achtergestelde groepen vechten voor hun leven?

Vechten voor je leven – les 3

Politieke, godsdienstige en oorlogsvluchtelingen

Op welke manieren kun je vechten voor je leven?

In het begin van de film 'Het houten zwaard' zien we de hoofdpersoon vluchten. Hij wordt uiteindelijk opgepakt door Romeinse soldaten.

Wat moet ik doen wanneer het in mijn eigen land niet meer veilig is?

Bron 1 www.npr.org

Wie van jullie weet wie dit is?

Waar kennen we hem van?

Wisten jullie ook dat deze Brits-Libanese zanger op vijfjarige leeftijd met zijn familie naar Parijs is gevlucht?

Wanneer iemand dat doet, wordt die persoon een **politieke vluchteling** genoemd.

Wat is dat nou precies?

Een politieke vluchteling is iemand die vanwege vervolging voor zijn/haar godsdienstige of politieke opvattingen (kortom: vanwege hun veiligheid) gevlucht is.

Waarom zou de man op bron 1 dan precies hebben moeten vluchten? Wie kan hiervoor een reden bedenken?

Tussen 1975 en 1990 heersde er in Libanon een **burgeroorlog**. Deze zanger en zijn

familie waren niet meer veilig in hun eigen land, waardoor ze **asiel** aanvroegen in een ander land.

Opdracht 1

- A. Zoek in het woordenboek op wat het woord 'asiel' betekent.
- B. Welke van de drie betekenissen die de Dikke van Dale geeft is/zijn van toepassing op deze zanger?

***Asiel** is een Grieks woord dat 'heiligdom, toevluchtsoord' betekent. In het voormalig (oude) Griekenland was het 'asiel' een tempel of altaar die bescherming bood voor vluchtelingen. Ze stonden dan onder bescherming van de godheid en mochten niet onder dwang worden weggehaald.*

Bron 2 www.vandale.nl

Vroeger en nu

Ook vroeger moesten mensen al vaak vluchten uit hun eigen land. Zo ook naar Nederland.

Max Elskamp (zie foto) is daar een voorbeeld van. Hij vluchtte in oktober 1914 naar Bergen op Zoom, samen met zijn knecht genaamd Victor en vriendin Gabrielle.

Zij vluchtten gezamenlijk vanuit het door het Duitse leger bezette Antwerpen tijdens de Eerste Wereldoorlog.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog zouden uiteindelijk meer dan 1 miljoen Belgen naar Nederland vluchtten om hier een beter leven te krijgen of om tijdelijk onderkomen te vinden. Je zou Max Elskamp een **oorlogsvluchteling** kunnen noemen.

Opdracht 2

Maak voor het beantwoorden van de vragen gebruik van de kleine tekst hierboven en de tabel (bron 3) op de volgende pagina.

- A. Waarom zouden er zoveel Belgen naar Nederland zijn gevlucht, en niet naar een ander buurland zoals Frankrijk of Duitsland?
- B. In welke periode kwamen de meeste vluchtelingen naar Nederland?

- C. Welke leeftijdsgroep van vluchtelingen was het grootst in 2002 – 2003?
- D. Zijn er in deze tien jaar meer mannen of vrouwen gevlucht naar Nederland?
- Bedenk hier een reden voor.

Tabel 1c

Vluchtelingen naar kenmerken op het gebied van bevolkingssamenstelling en vestigingsjaar, 1 januari 2010

	Totaal	Vestigingsjaar				
		2001 of eerder	2002-2003	2004-2005	2006-2007	2008-2009
Totaal	69 620	41 110	12 760	2 030	3 340	10 380
<i>Geslacht</i>						
Mannen	44 470	25 840	7 500	1 390	2 390	7 360
Vrouwen	25 150	15 280	5 270	630	950	3 030
<i>Leeftijd²⁾</i>						
0-9 jarigen	680	70	160	40	60	340
10 - 19 jarigen	9 830	6 380	2 130	200	160	960
20 - 29 jarigen	20 920	10 600	3 870	710	1 270	4 460
30 - 39 jarigen	18 440	10 700	3 390	620	1 050	2 680
40 - 49 jarigen	12 410	8 460	1 930	300	480	1 240
50 - 59 jarigen	4 730	3 260	780	100	170	410
60 - 69 jarigen	1 660	1 030	270	30	90	230
70 - 79 jarigen	780	500	170	20	40	60
80 - 89 jarigen	170	100	50	10	10	10
90 jaar en ouder	10	0	0	0	0	0
<i>Samenstelling huishouden</i>						
Eenpersoonhuishouden	25 460	12 050	4 140	850	1 520	6 900
Paar met of zonder kinderen	29 890	20 660	5 380	700	1 180	1 980
Eenouderhuishouden	9 690	5 720	2 360	330	380	900
Overig huishouden	3 870	2 190	790	120	230	540
Institutioneel huishouden	710	490	100	30	30	60
<i>Toegekende verblijfsstatus³⁾</i>						
Verblijfsvergunning voor bepaalde tijd	35 410	16 360	5 440	900	3 010	9 700
Verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd	10 810	6 000	3 040	810	290	670
Genaturaliseerd (Nederlandse nationaliteit)	23 300	18 680	4 260	310	40	10

Bron 3 CBS

Gevlucht, en dan?

Het meisje uit de film kwam uit Somalië en gaf aan dat ze erg moest wennen aan het idee van blanke mensen met blonde ogen. Ze had daar nog nooit van gehoord.

Opdracht 3

- A Bedenk nog drie nieuwe voorbeelden die het meisje zeer waarschijnlijk nog nooit gezien had voor ze naar Nederland kwam

Een bekende oud Nederlandse politica, Ayaan Hirsi Ali, is in 1992 ook vanuit Somalië naar Nederland gevlucht. Ze kwam naar Nederland omdat ze in Somalië moest trouwen met een man vanwege haar geloof. Dat wilde ze niet. Zij was dus

gevlucht om godsdienstige redenen, en niet om dezelfde redenen als het meisje uit de film. Zij kan daarom een **godsdienstige vluchteling** worden genoemd. In 2002 moest zij echter Nederland weer uitvluchten omdat ze bedreigd werd. Na een tijdje kwam ze weer terug naar Nederland, maar nadat filmmaker Theo van Gogh werd vermoord moest Ayaan Hirsi Ali onderduiken. Er was namelijk op de borst van Theo van Gogh een mes gestoken met daarop een dreigbrief voor Ayaan Hirsi Ali.

- B. Na het zien van het filmpje en het lezen van bovenstaande tekst, welke redenen kun je dan opnoemen waarom iemand zou vluchten uit zijn geboorteland?

Generaal pardon

Wanneer vluchtelingen naar Nederland komen, moeten ze afwachten of ze een **verblijfsvergunning** krijgen. Dit is een bevestiging dat ze in Nederland mogen blijven. Eerst moet gecontroleerd worden of de redenen van het vluchten kloppen. In 2007 kondigde de regering een **generaal pardon** af. Er werd hiermee besloten dat mensen die al langer dan zes jaar op een verblijfsvergunning aan het wachten waren, mochten blijven. In totaal mochten dankzij dit generaal pardon 26.000 vluchtelingen in ons land blijven.

- D. Sommige politieke partijen waren bang dat na het generaal pardon in 2007 er heel veel vluchtelingen naar Nederland zouden komen. Geef aan waarom jij denkt dat die politieke partijen daar bang voor waren.

Opdracht 4

Als bijdrage voor de muurkrant gaat elke groep van vier leerlingen een eigen Facebook – pagina maken. Op deze pagina staat al een foto van een onbekend kind. De leerlingen moeten deze persoon ‘tot leven brengen’ door het profiel in te vullen. Hieronder is een voorbeeld van een Facebook – pagina al ingevuld. Dit kan als voorbeeld worden gebruikt. Daaronder staan de andere pagina’s waarbij alleen de profielfoto al is toegevoegd.

Let op de volgende 3 voorwaarden!

De persoon moet om politieke of godsdienstige redenen het eigen land zijn ontvlucht.

De reden van het vluchten moet duidelijk terug te vinden zijn op de profielpagina. Geef aan wat die persoon heeft gedaan om te vechten voor zijn/haar leven. Dit kan letterlijk of figuurlijk zijn.

Voorbeeld facebook-pagina Mika

Naam: Mika

Leeftijd: 28

Geboren in welk land: Libanon

Sinds wanneer in Nederland: 2012

Wat vind ik bijzonder aan Nederland?: Dat lijkt alsof er hier meer fietsen zijn dan mensen. Overal zie ik fietsen staan! Bij bushalte, bij een lantaarnpaal, bij een huis. Ze zijn overal. Jullie houden hier echt van fietsen.

Waar moest ik het meest aan wennen?: Het weer. Het regent hier wel erg vaak.

Reden van vluchten: In mijn geboorteland Libanon was er sprake van een burgeroorlog. Mijn familie en ik waren er niet meer veilig en zijn daarom gevlucht. Wij zijn oorlogsvluchtelingen. Wanneer wij het land niet waren ontvlucht, weet ik niet hoe mijn leven eruit had gezien. Of ik überhaupt nog een mooi leven had kunnen leiden. Dankzij de vechtlust van mijn moeder zijn we gevlucht, en ik ben ik veilig.

Dromen voor de toekomst: Ik wil in de toekomst nog heel veel muziek gaan maken! Dat is mijn grote passie. Daarnaast is mijn directe doel om mijn omgeving ervan bewust te maken dat we dankbaar mogen zijn voor elke dag dat je vrij bent. Want niet voor iedereen is vrijheid vanzelfsprekend!

Status: Extreem blij! Vanmiddag een nieuwe fiets gekocht in Amsterdam. Nu voel ik me helemaal Nederlands!

Vechten voor je leven – les 4

Watersnoodrampen & vulkaanuitbarstingen

Rampen

Niet alleen vroeger maar ook nu moeten mensen vechten voor hun leven. Wanneer er een aardbeving, vulkaanuitbarsting, tsunami plaats vindt moet je vechten voor je leven, door een veilige plek op te zoeken en jezelf in leven te houden. Wanneer je de aardbeving overleeft hebt, dan begint pas het echte vechten voor je leven. Je hebt misschien geen huis meer, geen voedsel en water en je bent familieleden kwijt geraakt.

Deel 1

Het houten zwaard

Aan het einde van de video zie je het volgende fragment over de Bataaf:

Hij is vrij maar ook arm. Hij heeft geen status in het Romeinse rijk. Het enige beroep wat hij geleerd heeft is doden. Hij wordt een vrijwillige gladiator en verkoopt zichzelf. Hij staat namelijk onderaan de ladder, nog lager dan een slaaf.

De Bataaf blijft daar waar hij niet wil zijn. Ook laat hij andere het beroep doen wat hij niet wilde worden.

Waarom blijf je in een gebied wonen waar je risico loopt?

Rampen in Nederland, vechten voor je leven

De Watersnoodramp – 1953

De nacht van 31 januari op 1 februari 1953

Zaterdag 31 januari was het springvloed. Dat is een extra hoge waterstand van de zee. En er woedde die dag ook nog een noordwesterstorm. In de nacht kreeg de storm de kracht van een orkaan. De springvloed en de hevige storm zweepte het water van de Noordzee op. Zo hoog dat veel dijken in Nederland het begaven. Vloedgolven van soms wel twee meter hoog rolden de polders in. Grote gebieden in Zeeland, Noord-Brabant en Zuid-Holland overstroomden. Het zoute water sleurde alles mee.

Reddingsacties en hulp

Zodra het licht werd probeerden mensen uit het rampgebied met hun boten mensen en dieren te redden. Omdat het zondag was en omdat alle verbindingen zoals telefoonlijnen waren uitgevallen, kwam de hulp uit de rest van het land langzaam op gang. Later kwamen Nederlandse, Belgische, Franse, Amerikaanse en Britse soldaten met boten, vliegtuigen en helikopters naar het rampgebied. Veel mensen die nog op de daken en zolders zaten werden door hen gered. De soldaten brachten de slachtoffers naar cafés, jeugherbergen, scholen en kerken. Daar werden ze opgevangen en kregen ze warme kleren en eten en drinken. In de weken na de Ramp, werd er door veel mensen geld gegeven aan het 'Nationaal Rampenfonds'. Bijna 140 miljoen gulden! Dat was in die tijd een heel hoog bedrag. Het Rode Kruis zamelde kleding en dekens in. En ook het buitenland gaf voedsel en goederen om de slachtoffers te helpen.

Oorzaken en gevolgen

Tijdens de Tweede Wereldoorlog (1940-1945) werden veel dijken in Nederland beschadigd. Na de oorlog werd er weinig gedaan om deze dijken te herstellen. Nederland had het te druk met de 'wederopbouw'. Bruggen, wegen en fabrieken waren bijna allemaal vernield en locomotieven, wagons en vele machines waren kapot of gestolen. Het kostte veel tijd en geld om dit allemaal weer op orde te brengen. Aan de dijken waren ze nog niet toegekomen. Toen in de nacht van 1 februari het water steeg, braken deze dan ook door of zakten ineen. 1835 mensen verdronken bij de Watersnoodramp net als duizenden dieren zoals koeien, varkens en paarden. Meer dan 72.000 mensen moesten tijdelijk verhuizen (zij mochten logeren bij gastgezinnen). Duizenden huizen, boerderijen en andere gebouwen waren helemaal verwoest of zwaar beschadigd. Het duurde nog jaren voordat de boeren weer normale oogsten hadden. Het zoute water had de akkers geen goed gedaan.

Andere watersnoodrampen

- Eerste Kerstdag 1277: Noord-Nederland wordt getroffen door een grote overstroming. De zee dringt diep het land in en Nederland raakt hierdoor grote gebieden kwijt.
- 19 november 1421: de St.Elisabethsvloed zorgt ervoor dat de Grote Waard bij Dordrecht onder water komt te staan. Twintig dorpen verdwijnen. Een legende vertelt ons dat tijdens deze overstroming een kat het leven van een baby redde door op haar wiegje heen en weer te lopen zodat die niet zou omslaan.
- 1 november 1570: Nederland wordt getroffen door een hele grote watersnoodramp, de Allerheiligenvloed. In Zeeland komen 3000 mensen om, in Friesland 20.000 en in Groningen 9000.
- Kerstmis 1717: bij een stormvloed komen in Groningen en Friesland zo'n 5000 mensen om.
- 22 november 1776: grote delen van Overijssel en Noord-Utrecht overstromen.
- Januari 1916: op veel plaatsen in Noord-Holland, Gelderland en Overijssel breken de dijken door.

Bron2 Schooltvbeeldbank

Opdracht 1

Je ziet in de film dat de Bataaf op de plaats blijft waar hij eerder niet wilde zijn. Maar heb je wel eens nagedacht dat wij ook in een risicovol gebied wonen en dat een groot gedeelte van Nederland onder de **zeespiegel** ligt.

1953 is niet de enige watersnoodramp geweest in Nederland, ook daarvoor zijn er een aantal watersnoodrampen voorgekomen.

Bedenk 5 redenen waarom mensen in een risicogebied blijven wonen.

-
-
-
-
-

Atlasvraag

Woon jij in een **risicogebied**?

Zou je verhuizen?

Vroeger maar ook nu moeten mensen vechten voor hun leven. Tijdens de Romeinse tijd barsten de vulkaan Vesuvius in het jaar 79 onverwacht uit. Vele Romeinen konden niet op tijd vluchten en gingen dood. Je kunt deze stad nu nog bezoeken omdat het bewaard is gebleven onder een laag modder en lava.

Bron: <http://www.8thingstodo.com/pompeii-rome-italy>

Waar ontstaan vulkanen?

Het vloeibare, gesmolten gesteente in de mantel heet **magma**. Waar te vel magma zit, neemt de druk in de mantel erg toe. Het magma zoekt dan een weg naar boven. Via kleine scheuren in de aardkorst stroomt het magma naar buiten. Op plaatsten waar dit gebeurt, ontstaan **vulkanen**. In de buurt van breuklijnen is de druk in de mantel het hoogst. Daarom zijn hier de meeste vulkanen te vinden.

Bron: plein M

Brief van Plinius (Romeinse ooggetuige)

Op 24 augustus rond 13.00 uur was er een grote, eigenaardige wolk met de vorm van een pijnboom te zien. Ze wisten toen nog niet wat er aan de hand was. Plinius de Oudere wilde er naartoe, want hij meende dat het een belangrijk verschijnsel was, dat nadere studie waard was. Hij vroeg Plinius de Jongere of hij mee wilde, maar deze had het te druk. Onderweg naar de vulkaan bedacht Plinius de Oudere zich en

hij besloot de mensen die over zee wilden vluchten te helpen. Hij bleef kalm, ondanks alle as die inmiddels naar beneden viel, de puimstenen en de door de hitte uiteenspattende kiezels. Bij zijn vriend Pomponianus aangekomen nam hij nog een bad en aten ze wat. Hij bleef kalm en sliep zelfs, totdat hij gewekt werd door zijn vrienden. Toen besloten ze naar buiten te gaan en over zee te vluchten, maar de wind werkte niet mee en het water bleef daardoor landinwaarts stromen. Plinius de Oudere ging liggen en dronk af en toe wat. Hij viel weer in slaap en nadat hij gewekt werd door vlammen en zwavellucht stikte en stierf hij. Drie dagen daarna werd zijn lichaam gevonden.

Bron: <http://users.skynet.be/fa273982/brieven.htm>

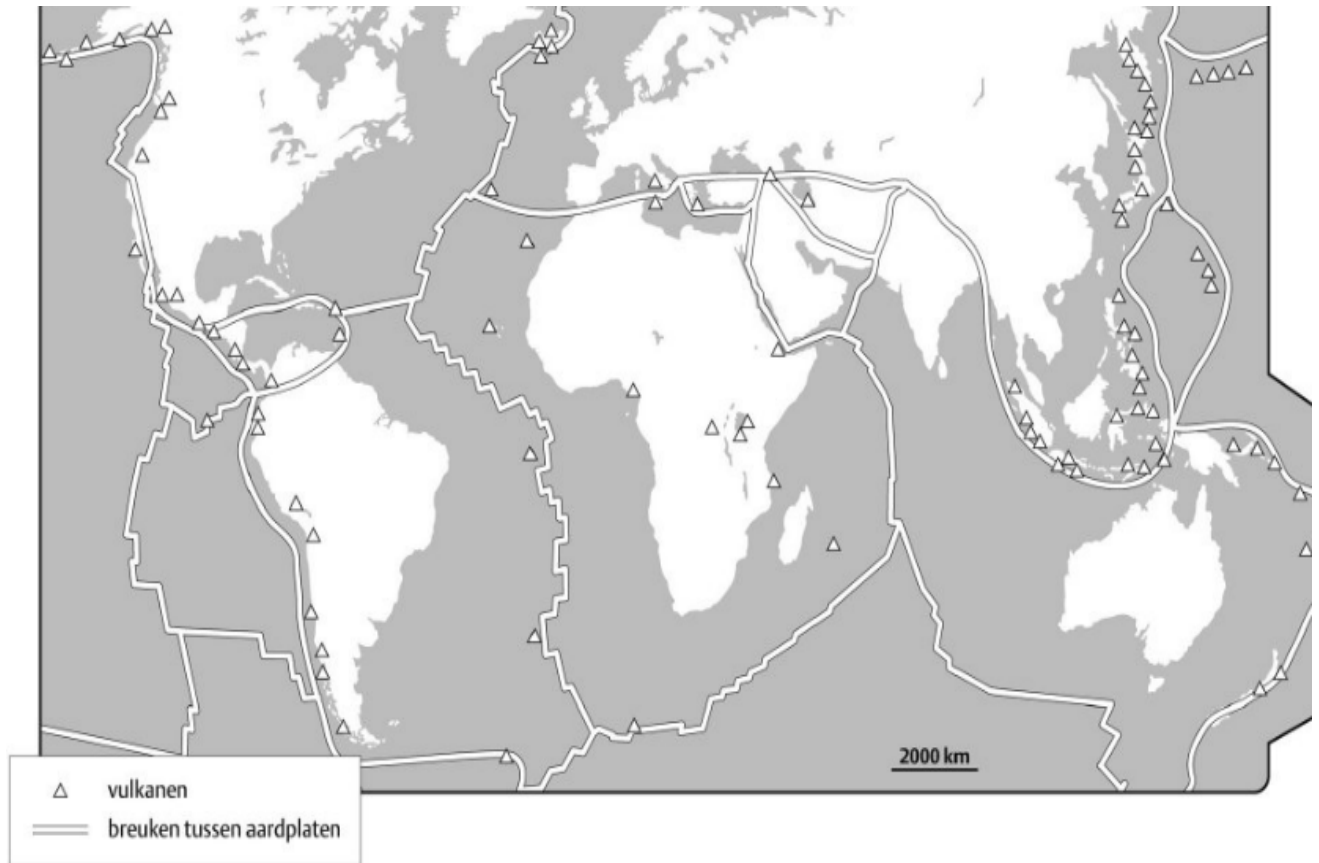
Plinius de Ouder:

Bron: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/37/Plinyelder.jpg>

Opdracht 2

Kleur op de kaart in op welke plekken er vulkanen te vinden zijn. Kleur de vulkanen rood en kleur de breuklijn geel.

Bron: *plein M*

Opdracht 3

Onderzoek groepsopdracht 4 leerlingen:

Je hebt individueel de kaart ingekleurd. Je weet nu waar de zware aardbevingen plaats vinden in de wereld. Ieder groepslid zoekt informatie van vulkaanuitbarstingen op. Je kunt bijvoorbeeld de meeste recente vulkaanuitbarsting nemen. Je krijgt samen één poster en je gaat daar je informatie opschrijven, plakken of tekenen. In het midden schrijf je de woorden: vechten voor je leven, **vulkaanuitbarstingen** op en daarom heen schreef je per groepslid jouw informatie over hoe mensen op dat moment moesten vechten voor hun leven.

Poster:

Vechten voor je leven, Vulkaanuitbarstingen	

In de arena

Bezichtiging muurkrant

Je gaat samen met je groepje je eigen muurkrant aan de muur hangen in het klaslokaal. De docent verdeelt je in een nieuw groepje met andere leerlingen. De bedoeling is dat jij jouw muurkrant in 5 minuten gaat presenteren aan je nieuwe groepje.

Opdracht 4

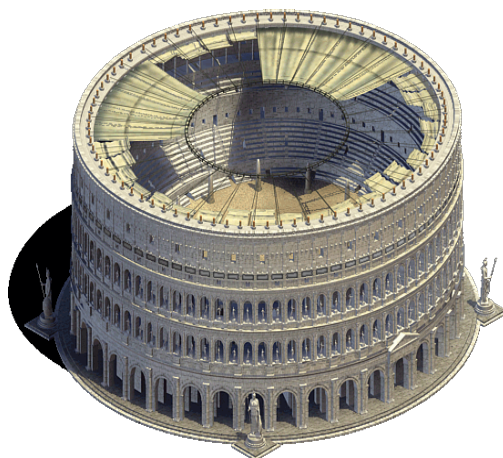
Maak samen met je groepje een presentatie over jullie muurkrant. Deze presentatie ga je houden voor nieuwe groepsleden.

Presentatie tips:

- Vertel wat je ziet op de muurkrant;
- Hoe jullie de taken verdeeld hebben;
- Hoe de samenwerking verliep;
- Kon je gemakkelijk aan informatie komen;
- Wat lukte goed - wat vond je moeilijk;
- Ben je tevreden over je muurkrant.

Tips en tops

Na de bezichtiging van de muurkrant krijgt je twee memoblaadjes. Hierop schrijf je een tip en een top. Op alle muurkranten plak je twee memoblaadjes, met daarop een tip en een top.

Bron: <http://www.romevandichtbij.nl/colosseumtour/>